

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування
с. Великі Бережці Центру надання соціальних послуг
Кременецької міської ради**

04.03.2025

м. Тернопіль, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 04.03.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування с. Великі Бережці Центру надання соціальних послуг Кременецької міської ради» (далі – відділення, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Біловус Людмила Романівна – головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Сапужак Софія Михайлівна – головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шевченко Уляна Степанівна – представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Лесі Українки, буд. 54, с. Великі Бережці, Кременецький р-н, Тернопільська обл.

Завідувач відділення – Пилишук Ярослава Олексіївна.

Відповідно до Положення про відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування с. Великі Бережці Центру надання соціальних послуг Кременецької міської ради (далі – Положення), затвердженого наказом директора Центру надання соціальних послуг Кременецької міської ради від 07.07.2023 № 73/1, до відділення на постійне або тимчасове проживання безоплатно приймаються громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більше як чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги.

На день проведення відвідування у відділенні перебувало 20 підопічних (8 жінок та 12 чоловіків). Серед підопічних є 5 ліжкових хворих, 6 осіб, які мають встановлену групу інвалідності, з яких 4 особи користуються кріслами-колісними. Усі підопічні є дієздатними.

Штатним розписом у відділенні передбачено 17 штатних одиниць, з них медичних працівників – 5 шт. од. (1 лікар та 4 медсестри). Вільних вакансій у закладі немає.

У відділенні відсутня медична частина, а всі підопічні обслуговуються в місцевій амбулаторії. Лікар-терапевт, який працює у закладі на 0,25 ставки, також працює у місцевій амбулаторії і є сімейним лікарем усіх підопічних, з ним

укладено декларації. Вся медична документація зберігається у медсестри. Під час огляду наявних у відділенні медичних препаратів не виявлено ліків з протермінованим терміном використання.

Територія закладу огорожена та доглянута.

У межах пішої доступності від закладу розташований продовольчий магазин та автобусна зупинка.

У закладі наявні три корпуси: адміністративно-житловий, кухонний та пральний. Адміністративно-житловий корпус (фото 1) являє собою двоповерхову будівлю, у якому є 11 житлових кімнат для підопічних, три з яких розміщені на 1 поверсі, ще 8 кімнат – на другому поверсі.

Відділення має централізоване водопостачання та автономне опалення, є гаряча вода, температура у житлових кімнатах становить 20-21 градусів по Цельсію.

Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний. Підопічні мають змогу користуватися власними речами та засобами гігієни (фото 2,3).

Приміщення харчоблоку, робочі поверхні та посуд чисті. Неприємні запахи відсутні. Витяжка в робочому стані, приміщення харчоблоку забезпечено гарячою та холодною водою, підігрів води здійснюється електричними бойлерами. З часу останнього відвідування в харчоблоці проведено ремонт: встановлено плитку на підлозі, замінено ємності для миття посуду, встановлено нові шафи/тумби для зберігання посуду та кухонного приладдя, придбано два нових холодильники, оброблено стелю засобами від грибка та плісняви. У житлових кімнатах підопічних замінено двері на металопластикові.

Працівники харчоблоку мають медичні книжки.

Заклад налагодив співпрацю з благодійними та волонтерськими організаціями, від яких отримує гуманітарну допомогу, що обліковується та використовується на потреби підопічних.

Під час відвідування проведено конфіденційне спілкування з усіма підопічними. Останні зазначили, що працівники закладу належно виконують свої обов'язки. Скарг від підопічних на неналежне поводження з боку персоналу та на умови проживання не надходило. Також підопічні повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

Попередні зауваження

Попереднє відвідування НПМ проведено 24.05.2023. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення:

- права на життя та безпеку;
- права на достатній життєвий рівень;
- права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;
- права на професійну правничу допомогу.

За результатами опрацювання звіту Кременецька міська рада листом від 22.06.2023 № 1241/02.25 поінформувала Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про виконання наданих рекомендацій, а саме:

в частині забезпечення права підопічних на життя та безпечні умови перебування – рекомендації виконано частково (у відділенні відсутнє найпростіше укриття, яке б відповідало встановленим вимогам та державним стандартам);

в частині забезпечення права підопічних на достатній життєвий рівень – рекомендації виконано частково (для проведення косметичного ремонту харчоблоку придбано будівельні матеріали; здійснено перевірку харчових запасів; харчоблок та відділення забезпечено ємкостями з кришками для збору харчових відходів; ребра першої та останньої сходинки сходових маршрутів промарковані фарбою жовтого кольору; облаштовано бічні поручні на пандусі; житлові кімнати підопічних забезпечено ємкостями з питною водою);

в частині забезпечення права підопічних на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання – рекомендацію виконано (заведено журнал реєстрації тілесних ушкоджень);

в частині забезпечення права підопічних на права на професійну правничу допомогу – рекомендації виконано (з Кременецьким міським центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги 02.01.2023 укладено меморандум про співпрацю; у відділенні встановлено інформаційний стенд з інформацією про права і обов'язки підопічних, адресами і контактними даними посадових осіб, до яких підопічні можуть звернутися у разі порушення їх прав, у тому числі розміщено контакти Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

II. Факти, виявлені під час відвідування

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України)

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) для перебування підопічних та персоналу закладу у разі повітряної тривоги або обстрілів, а також відсутня система оповіщення підопічних та персоналу про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій. На території закладу є підземний льох (фото 4, 5), в якому зберігається консервація та запаси овочів, встановлені лавки для сидіння. За словами керівництва відділення, дане приміщення може використовуватись у разі потреби в якості укриття, однак його площа не розрахована на одночасне перебування більше 7-8 осіб. Вказане приміщення не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 №185, та вимогам наказу

Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

Окрім того, спуск у підземний льох обладнаний вузькими крутими сходами, що унеможливорює швидку евакуацію підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»)

2. На складі виявлено протерміновані продукти харчування: борошно, крупи (фото 6); в холодильниках – частина продуктів без маркування, що не дозволяє відслідкувати термін придатності продуктів. Добові проби страв відбираються з порушенням: без маркування та зазначення дати та часу їх відбирання (фото 7).

3. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю, а саме приліжкових столиків.

4. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено, що фактична норма площі на одного підопічного в окремих кімнатах закладу складає від 3 по 5 м², тоді як згідно вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007), має бути не менше 8 м².

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини)

5. В єдиній санітарно-гігієнічній кімнаті на першому поверсі двері не зачиняються, що не забезпечує приватності при справлянні фізіологічних потреб.

Порушення права осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю)

6. Центральний вхід адміністративно-житлового корпусу обладнаний пандусом для забезпечення можливості підопічних безперешкодно здійснювати прогулянки на свіжому повітрі. Разом з тим, приміщення адміністративно-житлового корпусу не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» та Державного стандарту, зокрема відсутні інформаційні покажчики шрифтом Брайля, у житлових кімнатах не встановлено кнопок виклику персоналу, на другому поверсі корпусу, де проживає більша частина

підопічних, відсутні санітарно-гігієнічні приміщення; при вході в єдиний для підопічних туалет на першому поверсі наявні сходинки (фото 8), що унеможлиблює безперешкодне використання приміщення особами на кріслах колісних.

Порушення права на вільний розвиток своєї особистості (стаття 23 Конституції України)

7. Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо не порушуються права свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. Але дозвілля підопічних закладу вкрай обмежене та зводиться переважно до перегляду телебачення та прогулянок. Відсутні гуртки, умови для зайняття спортом, бібліотека тощо.

Порушення права на охорону здоров'я та медичне забезпечення (стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 49 Конституції України, статті 32, 34 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»)

8. У закладі відсутня карантинна кімната для спостереження за новоприбулими підопічними протягом 14 днів для виявлення проявів гострих інфекційних хвороб, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення».

9. На другому поверсі відділення одна з кімнат на одне ліжко-місце використовується для ізоляції особи з інфекційним захворюванням для попередження поширення інфекцій серед підопічних та персоналу (фото 9). Зазначена кімната потребує проведення ремонтних робіт через протікання даху, що призводить до підвищення рівня вологості у кімнаті та появи плісняви (фото 10).

Інші

10. У ході відвідування групою НПМ виявлено, що особові справи підопічних ведуться з порушеннями. Частина підопічних перебувають у закладі на підставі укладених договорів про надання соціальних послуг, частина, всупереч вимогам статті 18 та статті 22 Закону України «Про соціальні послуги», Державного стандарту – за особистими заявами про надання соціальних послуг, без укладених договорів. Крім того, всупереч вимогам статті 22 Закону України «Про соціальні послуги», розділу IV Державного стандарту не складаються індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду на підставі результатів комплексного визначення та оцінки індивідуальних потреб отримувача соціальної послуги, у якому мають бути зазначено заходи з надання такої послуги, відомості про необхідні ресурси, періодичність і строки виконання, відповідальних виконавців, дані щодо моніторингу результатів.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Кременецькій міській раді забезпечити:

проведення ремонту даху;

відповідність приміщення адміністративно-житлового корпусу вимоги ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» та Державного стандарту;

облаштування укриття для безпечного перебування підопічних та персоналу закладу у разі виникнення надзвичайної ситуації.

Центру надання соціальних послуг Кременецької міської ради забезпечити:

контроль за належним веденням у відділенні особових справ підопічних.

Керівництву відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування с. Великі Бережці Центру надання соціальних послуг Кременецької міської ради» забезпечити:

створення умов для реалізації права підопічних на вільний розвиток особистості з урахуванням їх побажань та вмінь, залучення до заходів, спрямованих на ведення активного способу життя;

інвентаризацію продуктів харчування на предмет строку їх придатності;

належне здійснення відбору добових проб страв;

оснащення дверей в санітарно-гігієнічній кімнату засувкою для забезпечення приватності при справляння фізіологічних потреб;

усунення виявлених порушень при веденні особових справ підопічних;

дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007;

ізоляцію новоприбулих осіб, з метою попередження поширення інфекційних захворювань на території закладу.

Додатки: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу спряння

роботі регіональних представництв

Секретаріату Уповноваженого

Верховної Ради України з прав людини

Людмила БІЛОВУС

фото 1

фото 2, 3

фото 4, 5

фото 6

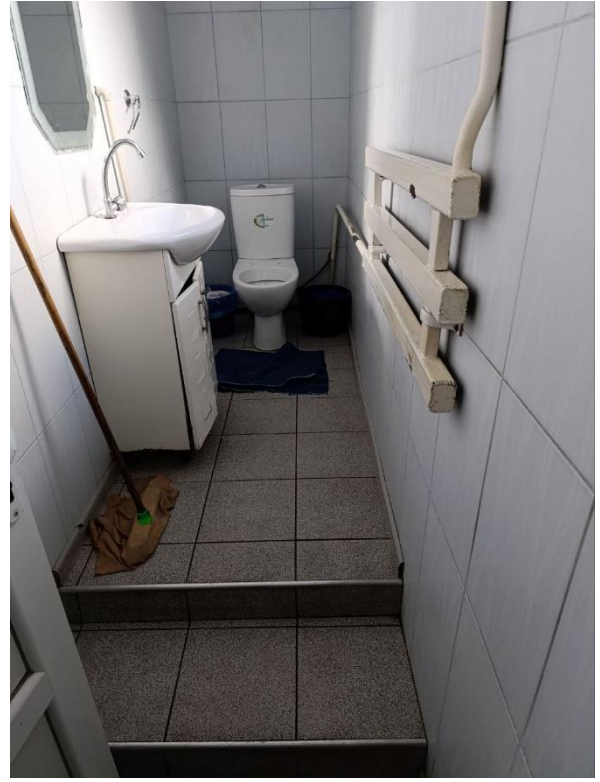

фото 7, 8

фото 9, 10